

Опис порожнини

Печера розташована на північному березі Керченського півострова (на березі Азовського моря), на мисі Кітень, на північ від села Семенівка. Координати грота $45^{\circ} 23' 35,46''$, $35^{\circ} 45' 00,81''$.

Печера Мшанкова (ПК-380) є карстово-абразійною порожниною. Печера розташована на території Кітеньської спелеологічної ділянки Керченського карстового району.

Протяжність печери – 31,7 м; площа - 109,6 м²; об'єм -122,4 м³. Складено повний план порожнини. Площа та обсяг нижнього ярусу - 76,6 м²; 89,4 м³; верхнього - 33 м²; 33м³.

Печера складається з двох, чітко помітних частин, ближньої частини – привходового абразійного гроту та дальньої частини – карстової печери. Обидві порожнини закладені по неоднорідностям рифового вапняку, можливо навіть по невеликих первинних порожнин (вегетаційних). Ближня порожнина, названа першовідкривачами – грот «Мшанковий», є типовою, для даної спелеологічної ділянки порожниною і є великою хвилеприбійною нішою, виробленою за неоднорідностями рифового вапняку. У плані грот має неправильну форму, але близьку все ж таки до трапецієподібної (велика сторона відповідає входу). У дальній частині грота знаходяться дві низькі ніші довжиною по 3 м. Одна з них і є з'єднанням між власне гротом та печерою.

Дно грота трохи підвищується від входу до його далекої частини. Покрівля грота, нерівна, з численними округлими виступами та западинами, у свою чергу ускладненими численними дрібними виступами та западинами, ніби сильно корродована, характерна для гротів закладених у рифових вапняках.

Стіни гроту мають аналогічну поверхню. У центральній частині грота, приблизно там, де починаються ніші, у покрівлі фіксується скельний уступ. У східній частині грота, що на початку ніші з'єднує його з карстовою частиною, знаходиться невеликий похилий камін. Ще однією особливістю гроту є виступаючий скельний козилок. Максимальна висота грота 2,6 м, спостерігається на вході, в далеких частинах ніш вона складає порядку 1 м. Максимальна ширина грота 7,6 м також спостерігається на вході. Східна ніша є сполукою з дальньою, карстовою частиною. Розміри лаза становлять 0,8 на 1,0 м. Цей короткий лаз виводить у далеку частину, що є неправильною форми, округлу (приблизно 6 на 4 м), ускладнену численними нішами порожнину висотою 0,5- 0,7 м. Стіни та покрівля її аналогічні привходовому гроту. Дно так само майже рівне, засипане піском, на якому лежать корродовані брили і валуни (а може це виступи корінного скельного дна?).

Головною відмінністю від привходового гроту є невелика висота. Тобто ця частина карстової порожнини перероблена абразійними процесами ще незначно. У свою чергу, ця порожнина з'єднується двома невеликими вертикальними колодязями, висотою 1,5 – 1,7 м, з розташованою вище карстової порожниною, не зачепленою абразійними процесами. Карстова частина печери має витягнуту форму. Довжина її 13 м, ширина 1 - 3,5 м. Дно цієї частини печери піднімається приблизно на 2 м. із заходу Схід, від колодязів до Т.7, де хід перетворюється на непрохідну тріщину. У перетині хід також похилий, з ухилом з півдня на північ. Мабуть опрацювання порожнини йшло похилою тріщиною.

Вся поверхня верхньої частини печери дуже нерівна, ускладнені численними виступами та западинами різної форми та розмірів, що мають у свою чергу дуже нерівний мікрорельєф. Найбільш повне уявлення про форму та поверхню стін та покрівлі, дають фотографії. Висота верхньої частини печери в основному невелика, порядку 1 м, але є ділянки (Т.6-7) заввишки до 1,8 м, а з похилою частиною і більше. На деяких ділянках стіни пофарбовані в червонуватий колір. Іноді червоні плями мають дуже інтенсивне забарвлення. Така будова печери та її поверхонь пов'язана з тим, що грот закладений у рифових вапняках, що мають своєрідну будову, структуру та текстуру.

Печера закладена в меотичних рифових мшанкових вапняках світлого сірувато-жовтого кольору. Ці вапняки зустрічаються окремими безформними масивами різних розмірів. На березі вони зазвичай утворюють виступи - миси, в одному з яких і закладена печера. Вапняк, в якому закладена Мшанкова, є типовим рифовим вапняком. Він кавернозний, печеристий, нерівномірно зцементований, що має типову рифову рифові вапняки текстури. Через своєрідну будову

вапняку, поверхня печери має дуже «коряву» поверхню. Дно вхідного грота вкрите великим піском, з домішкою різноокатаної гальки та погано обкатаними валунами різних розмірів. Дно верхньої частини скельне, іноді присипане невеликими незграбними уламками вапняку.

У дальній, верхній частині печери знайдено незрозумілі мінеральні утворення. Це або вторинні натічні освіти печері, типу карбонатних кірок, або реліктові мінеральні утворення - карбонатно-глиняний заповнювач тріщин породи, що скам'янів. Детального вивчення цих утворень не проводилося (фото 16,18,20-23). Ці утворення – кори, що зустрічаються як на вертикальних ділянках стін, так і на горизонтальних, на дні. Товщина кірок 1- 4 см. Поверхня їхня нерівна, але на окремих ділянках рівна, матова. По всій кірці проглядаються короткі тріщини, схожі на тріщини усихання. Деякі ділянки кірки розбиті полігональною сіткою тріщин. Колір кірки майже білий, з помітним кремовим відтінком. Але іноді поверхня кірки, подекуди забарвлена в бурий і навіть червонуватий колір.

На горизонтальних ділянках залягання кірка має велику товщину до 6- 8 см. Тут кірка також розбита вертикальними тріщинами. Шкірки досить однорідні, що складаються з аморфного матеріалу, що нагадує мергель. Але на верхній поверхні, що горизонтально залягають кірку, проглядається, у свою чергу, щільніша скоринка, товщиною 1 см. Крім кірок білого кольору, зустрічаються схожі утворення червонувато-бурого кольору. Крім кольору, вони відрізняються більш зернистим матеріалом, що їх складає. Уламки і білих і червоних кір мають незграбний вигляд, кірки іноді як би вигнуті під прямим кутом. Складається враження, що це застиглий і скам'янілий, раніше пластичний заповнювач тріщин, який був розкритий печерою.

Печера суха, заплески хвиль дістають тільки на початок привходового грота. Максимальна глибина води 0,3 м. Біля колодязів, що з'єднують верхній та нижній яруси, поверхня печери, у верхньому ярусі, покрита краплями конденсатної води.

У верхній частині привходового грота, спостерігаються плями чорного лишайника веркукарія скельна (*Werrucaria mauga*). Плями чорного лишайника зустрічаються в нижній частині стін, до самого лазу в далеку частину печери. У нижній частині стіни покриті блідо-зеленим нальотом мікроскопічних водоростей. Покриви різної інтенсивності фарбування. Зелені водорості (покриви) проникають у лаз, аж до криниці.

Печера недоступна лише під час штормів, коли заливається привходовий грот.

Печера знайдена та пройдена Проніним В., описана та знята 25 липня 2011 року Проніним В., Левченком О. та Проніним К.

Опис складено. Проніним К.